

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Волинський національний університет імені Лесі Українки
Факультет психології
Кафедра загальної та клінічної психології

СИЛАБУС
вибіркового освітнього компонента
ТИПИ ПРИВ'ЯЗАНОСТІ ТА ЇХ КОРЕКЦІЯ

підготовки Магістра
спеціальності 053 Психологія
освітньо-професійної програми
Клінічна психологія

Луцьк – 2022

Силабус освітнього компонента «Типи прив'язаності та їх корекція» підготовки магістрів галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки», спеціальності 053 Психологія, за освітньою програмою Клінічна психологія

Розробник: **Зореслава Крижановська** – доцент кафедри загальної та клінічної психології, кандидат психологічних наук

Погоджено

Гарант освітньо-професійної програми

Засекіна Л.В.

Силабус освітнього компонента затверджено на засіданні кафедри загальної та клінічної психології

протокол № 1 від 31 серпня 2022 р.

Завідувач кафедри

Журавльова О.В.

© Крижановська З., 2022

I. Опис освітнього компоненту

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, освітньо-професійна, програма, освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Денна форма навчання	05 Соціально-поведінкові науки	Вибіркова
Кількість годин/кредитів 120 / 4	053 Психологія Клінічна психологія Магістр	Рік навчання 1
		Семестр 2
		Лекції 10 год.
		Практичні (семінарські) 14 год. Лабораторні 0 год. Індивідуальні 0 год.
		Самостійна робота 88 год.
ІНДЗ: -		Консультації 8 год.
		Форма контролю: залік
Мова навчання		Українська

II. Інформація про викладача

ППП Крижановська Зореслава Юріївна

Науковий ступінь кандидат психологічних наук –

Вчене звання доцент –

Посада доцент кафедри загальної та клінічної психології

Контактна інформація Kruzhanovska.Zoreslava@vnu.edu.ua

Дні занять <http://194.44.187.20/cgi-bin/timetable.cgi?n=700>

Консультації з навчальної дисципліни проводяться протягом семестру щовівторка з 15.00 до 16.00 в аудиторії № 110.

В разі додаткової потреби здобувача в консультації час погоджується з викладачем.

III. Опис освітнього компонента

1. Анотація курсу

Теорія прив'язаності (Attachment Theory) - нова сучасна психологічна теорія, яка отримала широке поширення та визнання в сучасному світі. Вона спрямована проти усіляких форм насилля, яке реалізує базовий механізм формування психотравми.

Типи прив'язаності – це психологічні моделі поведінки людей, які формуються в контексті раннього досвіду взаємодії з людьми та підтримуються більш пізніми міжособистісними взаєминами в зрілому віці. Патерни прив'язаності впливають на те, яким чином люди сприймають себе та інших в близьких взаєминах (романтичних, партнерських, подружніх), що у свою чергу, впливає на те, як люди сприймають стрес та долають його впродовж життя.

Програма навчальної дисципліни складена у відповідності до Стандарту вищої освіти України за спеціальністю 053 «Психологія» і враховує його вимоги.

Програмою передбачені лекційні і практичні заняття, на яких будуть інтенсивно застосовуватися інтерактивні форми роботи. Окрім аудиторних занять, програма включає значний об'єм самостійної роботи студентів з метою опрацювання теоретичних джерел і

виконання самостійних практичних завдань.

Важливою формою роботи під час вивчення курсу буде проведення емпіричних досліджень з проблем курсу та висвітлення теоретико-діагностичних результатів в наукових публікаціях під час конференцій, практичних семінарів та круглих столів.

Форма організації контролю: залік.

1. Пререквізити

Вимоги до початку вивчення: відсутні.

Цей освітній компонент спрямований на підтримку психологічної турботи про себе молодими людьми. Він відкритий для всіх, хто бажає розібратися в питаннях власної прив'язаності та зацікавлений в якісних міжособистісних стосунках. Курс може бути корисним для тих, хто пережив поганий непослідовний догляд за собою в дитинстві, важкі події життя, насилля чи травматичний досвід. Його слухачами можуть стати й ті, хто хоче мати основні знання про розвиток дитини та догляд за нею.

2. Мета і завдання навчальної дисципліни

Метою освітнього компоненту «Типи прив'язаності та їх корекція» є вивчення теоретичних основ теорії прив'язаності, її положень та понять та можливостей її використання в клінічній практиці. Сформовані під час вивчення курсу практичні навички є необхідними для реалізації професійної практичної діяльності психолога та гармонізації життєдіяльності кожної людини.

Основні завдання освітнього компоненту – сформувати систему знань про сучасні підходи до психології розвитку людини та чинники, які перешкоджають її гармонійному дозріванню.

Після вивчення навчальної дисципліни «Типи прив'язаності та їх корекція» студенти повинні **знати**:

- основні історичні віхи розвитку теорії прив'язаності Дж.Боулбі та його послідовників в сучасній психологічній практиці;
- основи теорії прив'язаності та можливості її застосування в клінічній практиці;
- вплив прив'язаності на формування структури характеру та ефективність–неефективність людини в різних сферах життя;
- підходи до класифікації порушень та травм прив'язаності;
- про можливості застосування теорії прив'язаності в сімейній та груповій психотерапії;
- про методи сучасної психотерапії в роботі з порушеннями прив'язаності.

вміти:

- володіти професійними навичками діагностики типів прив'язаності;
- встановлювати зв'язки між типом прив'язаності та психічними явищами в інтер- та інтрапросторі людини;
- визначати кризові періоди життя людини та способи їх подолання;
- володіти навичками превенції ненадійних типів прив'язаності;
- використовувати необхідний метод корекції порушень прив'язаності та її наслідків.

3. Результати навчання (Компетентності)

Основними результатами навчання є знання та розуміння базових чинників, які впливають на формування різних типів прив'язаності, оволодіння методами їх діагностики, превенції та корекції.

Інтегральна компетентність (ІК). Здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у галузі психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується комплексністю та невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

- ЗК1. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ЗК4. Уміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.
- ЗК5. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.
- ЗК7. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.
- ЗК9. Здатність мотивувати людей та рухатися до спільної мети.

Фахові компетентності:

- ФК1. Здатність здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та / або практики.
- ФК2. Здатність самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та / або практичної значущості.
- ФК3. Здатність обирати і застосувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки практичної діяльності.
- ФК4. Здатність здійснювати практичну діяльність (тренінгову, психотерапевтичну, консультаційну, психодіагностичну та іншу залежно від спеціалізації) з використанням науково верифікованих методів та технік.
- ФК5. Здатність організовувати та реалізовувати просвітницьку та освітню діяльність для різних категорій населення у сфері психології.
- ФК9. Здатність дотримуватися у фаховій діяльності норм професійної етики та керуватися загальнолюдськими цінностями.

Програмні результати навчання:

- ПР2. Вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів.
- ПР3. Узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки.
- ПР4. Робити психологічний прогноз щодо розвитку особистості, груп, організацій.
- ПР7. Доступно і аргументовано представляти результати досліджень у писемній та усній формах, брати участь у фахових дискусіях.

Вибрати курс можна за посиланням
[«ПС-Журнал успішності-Web»](#)

4. Структура освітнього компонента

Назви змістових модулів і тем	Усього	Лек.	Практ/ Лаб.	Сам. роб./К	Методи та технології викладання	Форма роботи/ форма контролю/ Бали
Змістовий модуль 1. Базові положення теорії прив'язаності						
Тема 1. Історія розвитку теорії прив'язаності Джона Боулбі. Прив'язаність як частина комплексної системи відносин.	11	2		11	лекція-командно-орієнтоване навчання / платформа Moodle.	ДС РМ, ІРС
Тема 2. Базові положення теорії в дослідженнях Джона Боулбі, і Мері Ейнсворт.	13	2	2	11	лекція-командно-орієнтоване навчання / платформа Moodle.	ДС, РМГ, ІРС
Тема 3. Аналіз системи поведінки прив'язаності через модель Н'юфолда (процесійність, діалогічність, недирективність).	13		2	11	лекція-командно-орієнтоване навчання / платформа Moodle.	ДС, РМГ, ІРС
Тема 4. Психоаналіз і теорія прив'язаності.	13		2	11	лекція-командно-орієнтоване навчання / платформа Moodle.	ДС, РМГ, ІРС
Разом за модулем 1	50	4	6	36	-	-
Змістовий модуль 2. Формування відносин прив'язаності у дітей						
Тема 5. Стадії розвитку поведінки прив'язаності. Механізми закріплення поведінки прив'язаності.	13	2	2	11	лекція-командно-орієнтоване навчання / платформа Moodle.	ДС, РМГ ІРС
Тема 6. Класифікація типів прив'язаності. Опис експерименту Мері Ейнсворт (Strange Situation) як квазіексперименту по Курту Левіну. Характеристика різних типів прив'язаності.	17	2	2	11	лекція-командно-орієнтоване навчання / платформа Moodle.	ДБ, ЛР, ІРС
Тема 7. Порушення прив'язаності у дітей. Явище депривації.	15	2	2	11	лекція-командно-орієнтоване	ДС, ЛР. ІРС

					навчання платформа Moodle.	/
Тема 8. Симптомокомплекси, характерні для дітей з унікалою, амбівалентною і дезорганізованою прив'язаністю. Особливості поведінки прив'язаності в ситуації прийомного батьківства.	17		2	11	лекція-командно-орієнтоване навчання платформа Moodle.	ДС, ЛР. РМГ, ІРС
Разом за модулем 2	70	6	8	36	-	-
Види підсумкових робіт (за потреби)						Бал
ПМК						0
ПК						70
ІНДЗ						30
Всього годин/ Балів	120	10	14	88	120 год.	100 балів

Примітки:

платформа Moodle одна з форм навчання або симбіоз у формі онлайн лекцій під час карантинних обмежень. Форма контролю: ПМК – підсумковий модульний контроль, ПК – поточний контроль.

Форма контролю*:

- ДС – дискусія, ДБ – дебати, ЛР – письмове виконання лабораторної роботи/звіт, Т – тести, ТР – тренінг, РЗ/К – розв'язування задач/кейсів, ІНДЗ/ІРС – індивідуальне завдання/індивідуальна робота студента, РМГ – робота в малих групах, МКР/КР – модульна контрольна робота/ контрольна робота, Р – реферат, а також аналітична записка, аналітичне есе, аналіз твору тощо.

5. Питання для самостійного опрацювання.

1. Етологічний підхід до досліджень розвитку дитини.
2. Основи та клінічне значення материнської прив'язаності.
3. Значення концепції проєктивної ідентифікації В.Біона для розуміння материнсько-дитячих стосунків.
4. Психоаналітична теорія розвитку Д.Віннікота.
5. Базові положення теорії в дослідженнях Віри Фальберг.
6. Польова парадигма і теорія прив'язаності.
7. Єдність та самостійність матері та дитини в системі їх взаємин.
8. Періодизація психічного розвитку дитини та материнські функції в різних напрямках психології (З.Фройд, Д.Віннікот, Дж.Боулбі).
9. Сучасний теорію прив'язаності в дослідженнях Кларка Бейма.
10. Значення невербального спілкування в період немовляти для психічного розвитку.
11. Раннє відлучення дитини від матері та його наслідки.
12. Психотерапія прив'язаності та відповідальності (АСТ).
13. Способи підтримки депривованих дітей.

14. Нейрофізіологія ранньої травми: особливості поведінки дитини та терапевтичний вплив.
15. Прив'язаність у всиновленої дитини: особливості формування та корекції.
16. Підтримка прийомних батьків.
17. Використання психодинамічної міжособистісної психотерапії ІРТ (Interpersonal psychotherapy; Джеральд Клерман. Мирна Вайсман) в корекції прив'язаності.
18. Використання КРТ в корекції прив'язаності.
19. ВДР (великий депресивний розлад) та прив'язаність.
20. СВТ (Cognitive behavioral psychotherapy) в корекції прив'язаності.
21. Теорія прив'язаності та АЕДР Діани Фоші.

6. ІНДЗ:

На завершення здобувач вищої освіти має виконати ІНДЗ, яке матиме форму письмової роботи на визначену викладачем тему в межах змісту освітнього компоненту. Виконання ІНДЗ є обов'язковим та буде оціненим від 0 до 30 балів. Впродовж вивчення освітнього компоненту здобувачі вищої освіти матимуть можливість отримувати додаткові бали за написання наукових публікацій та участь в конференціях, круглих столах, семінарах.

IV. Політика оцінювання

Політика викладача щодо студента

Вимоги викладача:

- i. обов'язкове відвідування навчальних занять; активність студента під час практичних занять;
- ii. своєчасне виконання завдань самостійної роботи;
- iii. виконання модульних контрольних завдань;
- iv. відпрацювання занять, що були пропущені або не підготовлені (незадовільні оцінки) на консультаціях;

Не допустимо:

- v. пропуск занять без поважних причин;
- vi. запізнення на заняття;
- vii. користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття (за винятком дозволу викладача при необхідності виконання певних завдань, передбачених навчальною дисципліною);
- viii. порушення дисципліни;
- ix. списування та плагіат.

Відвідування занять дає можливість отримати задекларовані інтегральну, загальні та фахові компетентності, вчасно і якісно виконати завдання.

Для усвідомленого й системного засвоєння курсу необхідною є систематична навчально-пізнавальна робота студентів в усіх видах і формах її організації: лекції, практичні заняття, лабораторні заняття, консультації, самостійна робота.

Контроль успішності студентів здійснюється з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання.

Аудиторні заняття переважно проводяться у вигляді лекцій, найчастіше – командно-орієнтованих лекцій та командно-орієнтованих дискусій. Упродовж курсу застосовуються усі етапи командно-орієнтованого навчання: до-аудиторна підготовка, вирішення проблемних завдань (кейсів, проблемних задач), командні та між-командні дискусії.

Участь у цих видах робіт та представлення ІНДЗ є умовою допуску до ПМК та заліку. За наявності поважних причин пропусків див. п. *Несвоєчасне виконання завдання*.

Здобувачам освіти може бути зараховано результати навчання, отримані у формальній, неформальній та/або інформальній освіті (професійні (фахові) курси/тренінги, громадянська освіта, онлайн-освіта, стажування). Процес зарахування регулюється [Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті ВНУ імені Лесі Українки.](#) і рішенням науково-методичної комісії факультету від 03.02.2022 року, протокол № 7.

Студенти, які є членами наукових проблемних груп, авторами статей і тез, доповідачами на наукових конференціях, переможцями та активними учасниками фахових студентських олімпіад, мають право протягом семестру за кожен виконаний вид діяльності одноразово отримати додаткові бали до відповідного ОК, якщо здійснена активність здобувачів відповідає профілю курсу. У цьому випадку студент інформує викладача/ів про свої здобутки. Викладач має право самостійно визначити валідність, заявлених студентом отриманих результатів та приймає рішення щодо зарахування або незарахування таких балів:

- 3 бали – за результативну роботу у студентській проблемній групі (систематичне відвідування, обговорення), публікацію тез (підготовку матеріалів конференції) або виступ/и на конференції/ях без публікації/й, участь у I етапі Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт;

- 5 балів – за публікацію статті/ей у збірнику студентських наукових праць, перемога у I етапі Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт;

- 10 балів – за публікацію статті (статтей) у збірнику наукових праць, що входить до категорії Б, або призове місце на II етапі Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт;

- 15 балів – за перше місце на I етапі Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт.

За умови представлення здобувачами освіти документів (сертифікатів, свідоцтв тощо), що засвідчують отримані результати та відповідають тематиці, обсягу та результатам навчання, які

Підтвердження подається здобувачем освіти викладачеві курсу не пізніше ніж за 10 днів до дати останнього заняття з дисципліни. При цьому студент у встановлені терміни подає заяву на ім'я проректора та долучає усі необхідні документи до розгляду. Матеріали розглядаються на засіданні Предметної комісії, створеної розпорядженням декана факультету відповідно до схвальної резолюції проректора з навчальної роботи та рекрутації з урахуванням. [Положенням про визнання результатів навчання, отриманих у формальній, неформальній та/або інформальній освіті ВНУ імені Лесі Українки.](#) і рішенням науково-методичної комісії факультету від 03.02.2022 року, протокол № 7.

Несвоєчасне виконання завдання.

Студент, що з певних причин не відвідує лекції, зобов'язаний аргументувати свою відсутність і представити конспект пропущеного заняття. Якщо студент відсутній на практичному та лабораторному занятті, то, залежно від виду діяльності, передбаченого навчальною програмою, студент проходить усне опитування на пропущену тематику або демонструє навички роботи, що їх передбачено відповідним видом діяльності.

За умови участі студентів у навчанні з елементами **дуальної освіти** передбачено можливість самостійного опрацювання студентами матеріалів навчальних занять протягом одного дня на тиждень та зарахування їхніх результатів до загальної кількості балів поточного контролю.

- *Процедура оскарження результатів контрольних заходів.*

- Студенти мають можливість порушити будь-яке питання, яке стосується процедури проведення чи оцінювання контрольних заходів та очікувати, що його буде розглянуто згідно із заздалегідь визначеними процедурами у ЗВО (див. [Положення про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ВНУ імені Лесі Українки](#), пункт 5 «ВРЕГУЛЮВАННЯ КОНФЛІКТІВ У НАВЧАЛЬНОМУ ПРОЦЕСІ»).

Оцінювання здійснюється за 100-бальною шкалою.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом на практичних заняттях під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог: своєчасність виконання навчальних завдань; повний обсяг їх виконання; якість виконання навчальних завдань; самостійність виконання; творчий підхід у виконанні завдань; ініціативність у навчальній діяльності.

Враховуючи те, що основне завдання курсу – вдосконалення вмінь організовувати дослідження з урахуванням вимог етичних стандартів, підготовка документів до розгляду для Комітету з етики клінічних досліджень та оцінювання проєктів в якості експерта, поточний контроль представлений в оцінюванні дослідницьких вмінь студентів, що втілюється виключно у вигляді ІНДЗ.

Обов'язковими є:

поточний контроль – (70 балів), представлення ІНДЗ (30 балів). Сумарна оцінка за ІНДЗ оцінюється як поточний контроль і становить максимум **100** балів.

За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, працевлаштування, міжнародне стажування) навчання може відбуватись в он-лайн формі за погодженням із керівником курсу.

Відвідування практичних занять є обов'язковим. У форс-мажорних ситуаціях навчання може проходити також в он-лайн формі (за погодженням з кафедрою).

Академічна доброчесність: виконані завдання магістрами мають бути їх оригінальними дослідженнями чи міркуваннями з опорою на представлені зразки оформлення необхідних для клінічних досліджень документів. Відсутність посилань на використані джерела, фабрикування джерел, списування, втручання в роботу інших осіб є прикладами можливої академічної недоброчесності. Виявлення ознак академічної недоброчесності в письмовій роботі студента є підставою для її незарахування, незалежно від масштабів плагіату чи обману. Перевірка ІНДЗ здійснюється з допомогою системи Strike Plagiarism.

- **Дотримання правил навчальної етики та академічної доброчесності:**

- Дотримання академічної доброчесності, згідно Кодексу академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки, здобувачами освіти передбачає:

- самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей);

- посилання на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

- Основні види відповідальності здобувачів освіти за порушення академічної доброчесності (ч. 6 статті 42 Закону України «Про освіту») :

- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо);

- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми;

- відрахування з університету (крім осіб, які здобувають загальну середню освіту);

- позбавлення академічної стипендії;
- позбавлення наданих університетом пільг з оплати навчання.
- Із загальними засадами, цінностями, принципами та правилами етичної поведінки учасників освітнього процесу, якими вони повинні керуватися у своїй діяльності, можна ознайомитися у [Кодексі академічної доброчесності Волинського національного університету імені Лесі Українки](#).

Надання достовірної інформації про результати власної (наукової, творчої) діяльності, використанні методики досліджень і джерела інформації.

За порушення академічної доброчесності (плагиат, фальсифікація, списування, обман тощо) здобувачі освіти можуть бути притягнені до академічної відповідальності: повторне проходження оцінювання (контрольна робота, іспит, залік тощо); повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; відрахування з Університету.

Усі письмові роботи перевіряються на наявність плагиату і допускаються до захисту із коректними текстовими запозиченнями не більше 25%. Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних пристроїв). Мобільні пристрої дозволяється використовувати лише під час он-лайн тестування (наприклад, програма Kahoot).

Політика щодо дедлайнів та перескладання: роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку (- 5 балів). Перескладання відбувається із дозволу кафедри за наявності поважних причин.

V. Підсумковий контроль

Навчальним планом передбачено залік (2-ий семестр). Залік може бути виставлений за умови накопичення здобувачем вищої освіти мінімум 60 балів за ПК та два ІНДЗ. В разі отримання впродовж поточної роботи менше 60 балів, здобувач вищої освіти буде складати залік. На залік виносяться основні освітнього компоненту, які потребують уміння синтезувати отриманні знання і застосовувати їх під час розв'язання практичних життєвих задач.

Максимальна оцінка за залік – 100 балів.

Докладніше про поточне та підсумкове оцінювання - за покликанням. https://vnu.edu.ua/sites/default/files/2021-02/Polozhennia_potochne_pidsumkove_otsiniuvannia_znan.pdf

VI. Шкала оцінювання

Підсумкова оцінка за 100-бальною шкалою складається із сумарної кількості балів за: поточне оцінювання згідно середньої суми балів (модуль 1 (8+8=16 балів); модуль 2 (8+8=16 балів); ІНДЗ – 8 балів (максимум 40 балів).

Оцінка в балах за всі види навчальної діяльності	Оцінка
90 – 100	Відмінно
82 – 89	Дуже добре
75 - 81	Добре
67 -74	Задовільно
60 - 66	Достатньо
1 – 59	Незадовільно

VII. Рекомендована література та інтернет-ресурси

Обов'язкова література:

1. Авдеева Н.Н. Теория привязанности: современные исследования и перспективы. Современная зарубежная психология 2017. Том 6. № 2. С. 7–14.
2. Винникот Д.В. Маленькие дети и их матери. – М., Класс, 1999
3. Боулби Д. Привязанность / Д. Боулби ; общ. ред. Г. В. Бурменской ; пер. с англ.: Н. Г. Григорьевой, Г. В. Бурменской. – М. : Гардарики, 2003. - 448 с.
4. Ainsworth, M.D.S. Attachment: Retrospect and prospect // The place attachment in human behavior / C. M. Parkers, J. Stevenson-Hinc (eds.). N.Y., 1982.
5. American Psychiatric Association. (2013). Diagnostic and statistical manual of mental disorders (5th ed.). American Journal of Psychiatry (p. 991).
<https://doi.org/10.1176/appi.books.9780890425596.744053>

Додаткова література

- Аникина В. О. Изучение привязанности у взрослых. Анализ случая // Эмоции и отношения человека на ранних этапах развития / Под ред. Р.Ж. Мухамедрахимова. СПб: изд-во СПбГУ, 2007. С. 250-283.
- Арчакова Т.А. Современные теории привязанности. // Портал психологических изданий <https://psyjournals.ru/>
- Балецька Л. М. Особливості дослідження феномену прив'язаності батьків та дітей [Електронний ресурс] / Л. М. Балецька // Наукові записки Національного університету "Острозька академія". Серія: Психологія. – Острог, 2016. - Вип. 3. - С. 18-26. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nznuoapp_2016_3_4
- Боулби Д. Создание и разрушение эмоциональных связей / Пер. с англ. В.В. Старовойтова — 2-е изд. — М.: Академический Проект, 2004.— 232 с. –(Руководство практического психолога).
- Боулби Д.Ж. Надежная опора. Клиническое применение теории привязанности.-Лондон.-1988.
- Бриш К. Терапия нарушений привязанности. От теории к практике / Карл Бриш. – Пер. с нем. – М.: Когито-Центр, 2012. – 316 с.
- Брефертон И., Манхоланд К.А Внутренние рабочие модели в отношениях привязанности: построить вновь. В: Кассиди J., Шавер П.. настольная книга о привязанности. Н.Йорк. Гилфорд, 1999, с. 89-111.
- Джонсон С. Обними меня крепче / Сью Джонсон., 2018. – 242 с.
- Галушко С. М. "Прив'язаність" як науковий психологічний термін та особистісна характеристика [Електронний ресурс] / С. М. Галушко // Проблеми сучасної психології. - 2019. - № 2. - С. 21-28. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/pspz_2019_2_5.
- Ганошина А. І. Прив'язаність до батьків як чинник подружніх стосунків [Електронний ресурс] // Актуальні проблеми особистісного зростання : зб. наук. пр. / редкол. : Л. П. Журавльова, Л. О. Котлова, К. А. Марчук ; М-во освіти і науки України, Житомир. держ. ун-т. ім. І. Франка. – Житомир, 2019. – С. 221-224. – Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/29670/>
- Григоращенко А. В. Прив'язаність як основа ефективного функціонування та психічного здоров'я дитини із неповних сімей [Електронний ресурс] / А. В. Григоращенко, О. І. Кононенко // XII Международная научно-практическая конференция “SCIENTIFIC ACHIEVEMENTS OF MODERN SOCIETY”, 22-24 июля 2020 г., Ливерпуль, Великобритания.

- Ливерпуль, 2020. – С. 176–180. – Режим доступу: <https://bit.ly/3EL8UKh>
- Ігнатенко К. В. Прив'язаність в контексті оцінки потреб дітей-сиріт [Електронний ресурс] / К. В. Ігнатенко // Збірник наукових праць Хмельницького інституту соціальних технологій Університету «Україна». – Хмельницький, 2015. - № 11. - С. 107 - 113. – Режим доступу: <http://dspace.luguniv.edu.ua/jspui/handle/123456789/358>
- Эйнсворт М. Д. Детско-материнская привязанность // Амер. психол. ассоциация- 1979. - т. 11. - с. 67-104.
- Эйнсворт М.Д. Развитие детско-материнских отношений. // Детск. отнош. - 1969. - т. 11. - с. 67-104.
- Кернберг О. Отношения любви. Норма и патология / Отто Ф. Кернберг., 2004. – 256 с. – (Библиотека психологии и психотерапии; вып. 76).
- Крижановська З., Бабак К. (2021). Емоційна прив'язаність дитини до матері як предиктор її соціальної адаптації до шкільного життя. Психологічні перспективи. Луцьк. Вип. 38. С.138 – 150.
- Крижановська З., Бабак К. (2022). Роль типу прив'язаності в сприйманні романтичних взаємин чоловіків та жінок. Психологічні перспективи. Луцьк. Вип. 39. С. 230 – 240.
- Крижановська З. (2021). Надійний тип прив'язаності як основа розвитку психічного здоров'я дитини. *Сучасні психологічні тенденції підтримки та відновлення психічного здоров'я особистості: теорія та практика*, тези доповідей II міжнарод. міждисциплінар. Конференції. Харків. С. 52 – 54.
- Кожевнікова Д., Крижановська З. (2021). Вплив типу прив'язаності на довіру до інших та самооцінку підлітка. *Сучасні психологічні тенденції підтримки та відновлення психічного здоров'я особистості: теорія та практика*, тези доповідей II міжнарод. міждисциплінар. Конференції. Харків. С. 42 – 44.
- Пилипчук О., Крижановська З. (2021). Вплив типу прив'язаності між матір'ю та дитиною на психічний розвиток останньої. *Сучасні психологічні тенденції підтримки та відновлення психічного здоров'я особистості: теорія та практика*, тези доповідей II міжнарод. міждисциплінар. Харків. С. 81 – 83.
- Крижановська З. (2021). Вплив типу прив'язаності людини на особливості її комунікації та відносини з іншими. *Когнітивно-комунікативні стратегії розвитку здобувачів вищої освіти у процесі професійної підготовки* [збірник тез всеукраїнського науково-практичного семінару]. Відп. ред. В.О. Коваль; укладачі О.С. Ковальчук, О.Т. Горіна. Дніпро: Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ. 2021. С.– 71 - 74.
- Кожевнікова Д., Крижановська З. (2021). Вплив емоційної прив'язаності з матір'ю на соціалізацію дитини. *Актуальні проблеми розвитку природничих та гуманітарних наук*, збірник матеріалів V міжнар. наук.-практ. конференції. Луцьк. С. 594 – 596.
- Полюх М., Крижановська З. (2021). Аналіз дитячо-материнської прив'язаності. *Актуальні проблеми розвитку природничих та гуманітарних наук*, збірник матеріалів V міжнар. наук.-практ. конференції. Луцьк. С. 604 – 605.
- Пілецька О., Крижановська З. (2022). Психоаналітичні погляди на романтичні взаємини в контексті теорії прив'язаності. Особистість і суспільство: методологія та практика сучасної психології, матеріали XI міжнар. наук.-практ. конференції. Луцьк.
- Чудак Б., Крижановська З.(2022). Психоаналітичний підхід щодо вивчення впливу типу прив'язаності до партнера на якість романтичних взаємин. *Особистість і суспільство: методологія та практика сучасної психології*, матеріали XI міжнар. наук.-практ. конференції. Луцьк.
- Эс Мэй Джоан Семейная нарративная терапия: исцеление от жестокого обращения в раннем детстве // Журнал семейной терапии, Июль,2005

Литвинова Н. А. Формування прив'язаності та її роль як вітальної потреби [Електронний ресурс] / Н. А. Литвинова // Вісник Луганського національного університету імені Тараса Шевченка : Педагогічні науки. – Луганськ, 2021. - № 1, ч. 2. – С. 36-44. – Режим доступу:

<http://dspace.luguniv.edu.ua/jspui/handle/123456789/7797>

Мандзик Т. М. Прив'язаність до місця проживання молоді у зв'язку з їхніми часовими орієнтаціями [Електронний ресурс] / Т. М. Мандзик // Вісник ОНУ ім. І. І. Мечникова. Психологія. – Одеса, 2016. – Т. 21, вип. 3. – С. 184–193. DOI: [https://doi.org/10.18524/2304-1609.2016.3\(41\).134530](https://doi.org/10.18524/2304-1609.2016.3(41).134530)

Савелюк Н. Територіальна прив'язаність як складова громадянської ідентичності особистості: феноменологічний аналіз [Електронний ресурс] // Психологія особистості. – 2010. – № 10. – С. 138–144. – Режим доступу: <http://dspace.tnpu.edu.ua/handle/123456789/18301>

Манжос В. О. Особливості прив'язаності до матері у дітей дошкільного віку [Електронний ресурс] / В. О. Манжос // Проблеми розвитку науки в контексті трансформацій суспільства : матеріали II наук.-практ. конф. (м. Хмельницький, 28-29 серп. 2020 р.). – Херсон, 2020. – С. 77–80. – Режим доступу: <https://bit.ly/3IVVClv>

Норинчак А. М. Особливості формування прив'язаності матері до дитини у пренатальному періоді [Електронний ресурс] / А. М. Норинчак // Актуальні проблеми особистісного зростання : зб. наук. пр. / редкол. : Л. П. Журавльова, Л. О. Котлова, К. А. Марчук ; М-во освіти і науки України, Житомир. держ. ун-т. ім. І. Франка. – Житомир, 2019. – С. 102–103. – Режим доступу:

<http://eprints.zu.edu.ua/29611/1/Norinchak%20Alina.pdf>

Типи прив'язаності та їх корекція: метод рекомендації до проведення лабор. занять до вибіркової. навч. дисц. / уклад. Зореслава Крижановська. – Луцьк : [б. в.], 2022. – 26 с.

Чайка Г. В. Особистісна автономія та прив'язаність до інших у дорослому віці (за матеріалами зарубіжних дослідників) // Актуальні проблеми психології : зб. наук. пр. / Нац. акад. пед. наук України, Ін-т психології ім. Г. С. Костюка. – Київ, 2019. – С. 484–501. – Режим доступу: <https://bit.ly/3lOChmm>

Чайка Г. В. Прив'язаність особистості до інших людей фактори, які впливають на неї // Психологічний часопис / за ред. С.Д. Максименка. – Том 7. Вип. 4. Київ, 2021. – Т. 7, вип. 4. – С. 9–17. DOI: <https://doi.org/10.31108/1.2021.7.4.1>

Юрков О. С. Феномен прив'язаності в дошкільному віці [Електронний ресурс] / О. С. Юрков, Е. С. Литко // Науковий вісник Мукачівського державного університету. Серія: Педагогіка та психологія. – Мукачево, 2016. – Вип. 2. – С. 221-226. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/nvmdupp_2016_2_55

Петрочко Ж. В. Оцінка потреб дитини та її сім'ї: сутність, значення, концептуальні засади [Електронний ресурс] / Ж. В. Петрочко // Вісник Запорізького національного університету. Педагогічні науки. – Запоріжжя, 2014. – № 1. – С. 75-81. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Vznu_ped_2014_1_12

Савенко Д. О. Тип прив'язаності як комплексне новоутворення в особистості матері [Електронний ресурс] / Д. О. Савенко // Вісник Дніпропетровського університету імені Альфреда Нобеля. Серія: Педагогіка і психологія. – Дніпропетровськ, 2016. – № 1. – С. 101–105. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/vduep_2016_1_18

Періодичні видання

Европейський журнал образования и прикладной психологии. Журналу присвоєно імпаکت-фактор 0.468 за 2019 г.:

<https://www.sciencecommunity.org/ru/node/132051>

Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 12. Психологічні науки – наукове

фахове періодичне видання: <https://sj.npu.edu.ua/index.php/pn/about>
«Психологічні перспективи». Фахове періодичне видання ВНУ імені Лесі Українки.
<https://psychopropects.eenu.edu.ua>
«Психологічні перспективи». Наукове видання Волинського національного
університету імені Лесі українки:
<https://psychopropects.vnu.edu.ua/index.php/psychopropects/issue/archive>